

Т. А. Новицька¹, Т. Р. Браніцька²

¹Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
м. Київ, Україна

^{1, 2}Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»,
м. Вінниця Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0942-5570> – Новицька Т. А.

<https://orcid.org/0000-0003-4503-3140> – Браніцька Т. Р.

tanovytska@gmail.com

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ, РЕФОРМУВАННЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ

Характеристика основної теми – Розглянути систему охорони психічного здоров'я як об'єкт публічного управління, складову національної безпеки та соціальної стійкості. Проблеми об'єкта – Визначаючи об'єктом систему охорони психічного здоров'я, її проблемою є побудова як самої системи, так і інституцій, які підтримують життєдіяльність системи охорони психічного здоров'я. Мета – Дослідити послідовність дій органів державного управління щодо побудови системи охорони психічного здоров'я в Україні в сучасних умовах воєнного стану. Результати – Значна увага приділяється впливу війни на ментальне здоров'я населення, тому в статті представлений аналіз джерел і досліджень, як українських, так і закордонних, які підтверджують погіршення стану психічного здоров'я населення України у воєнні часи, його вплив на розвиток суспільства та можливості подальшої адаптації до соціальних змін. В статті представлено послідовність дій органів державної влади протягом 2023-2026 років щодо формування засад для побудови системи охорони психічного здоров'я. Також зазначена важливість прийняття Закону України № 4223-ІХ «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні», який введений в дію 7 лютого 2026 року і визначив основні напрямки роботи органів державного управління в цій сфері, також в ньому визначені суб'єкти системи охорони психічного здоров'я, визначені види соціальних послуг. Особлива увага серед соціальних послуг приділяється психосоціальної допомозі, яка спрямована на підтримку і відновлення широких верств населення. В статті також зазначена важливість міжсекторального підходу в цій сфері, а саме залучення саморегульованих організацій фахівців з психічного здоров'я, їх можливість застосування інструментів супервізії до вирішення питань покращення ментального здоров'я, подолання стресу і вигорання.

Наукова новизна – Представлені засади формування системи охорони психічного здоров'я, взаємодії органів публічного управління з саморегульованими організаціями, застосування інструментів супервізії в психосоціальної допомозі. Висновки – Ментальне здоров'я людей є потенціалом розвитку держави, тому від його стану залежить не тільки якість життя конкретної людини, але й можливість виконання нею різних ролей і функцій в суспільстві в цілому. Підкреслюється важливість впровадження супервізії для спеціалістів соціономічних професій в соціальній, освітній, медичній сферах, такий підхід дає змогу розглядати інструменти супервізії для підтримки ментального здоров'я, протидії стресу і профілактики вигорання.

Ключові слова: механізми публічного управління, система охорони психічного здоров'я, фахівці з психічного здоров'я, психосоціальна допомога, супервізія, ментальне здоров'я.

MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF MENTAL HEALTH CARE: CURRENT CHALLENGES, REFORM, AND INSTITUTIONAL CAPACITY

The main focus of this study is to examine the mental health care system as an object of public administration and a component of national security and social resilience. Issues of the subject – recognizing the mental health care system as the subject, its challenge lies in the development of both the system itself and the institutions that support the functioning of the mental health care system. Objective – to examine the sequence of actions taken by government agencies regarding the development of the mental health care system in Ukraine under current martial law conditions. Results – Significant attention is paid to the impact of war on the mental health of the population; therefore, the article presents an analysis of sources and studies, both Ukrainian and foreign, that confirm the deterioration of the mental health of Ukraine’s population during wartime, its impact on societal development, and the potential for further adaptation to social changes. The article outlines the sequence of actions taken by government authorities between 2023 and 2026 to establish the foundations for building a mental health care system. It also highlights the importance of the adoption of Law of Ukraine No. 4223-IX “On the Mental Health Care System in Ukraine,” which came into effect on February 7, 2026, and defined the main areas of work for government agencies in this field; it also identifies the entities within the mental health care system and specifies the types of social services. Among social services, particular attention is given to psychosocial assistance, which is aimed at supporting and rehabilitating broad segments of the population. The article also highlights the importance of a cross-sectoral approach in this field, specifically the involvement of self-regulatory organizations of mental health professionals and their ability to apply supervision tools to address issues related to improving mental health and overcoming stress and burnout. Scientific novelty – the article presents the principles for developing a mental health care system, the interaction between public administration bodies and self-regulatory organizations, and the application of supervision tools in psychosocial support. Conclusions – People’s mental health is a key driver of national development; therefore, its state determines not only an individual’s quality of life but also their ability to fulfill various roles and functions within society as a whole. The importance of implementing supervision for professionals in the social, educational, and medical fields is emphasized; this approach allows for the consideration of supervision tools to support mental health, counteract stress, and prevent burnout.

Key words: public administration mechanisms, mental health care system, mental health professionals, psychosocial support, supervision, mental health.

Постановка проблеми. В сучасному світі проблема психічного (ментального) здоров’я дедалі набуває все більшої актуальності, це обумовлено такими негативними чинниками як непередбачуваність, невизначеність, мінливість, які особливо проявились і підсилились в Україні під час пандемії COVID-19 та війни, починаючи з 2014 року. Масштабні виклики, з якими стикнулась Україна останнє десятиліття: війна, внутрішнє переміщення і міграція, економічна нестабільність, надзвичайний інформаційний тиск, приводять до погіршення здоров’я і психологічного стану населення. Значний відсоток громадян постійно стикається із загрозами емоційного виснаження, втратою житла та працездатності, необхідністю соціальної підтримки. Всі ці фактори сприяли підвищенню активності органів державного управління в побудові системи охорони психічного здоров’я. Побудова такої системи вимагає системну і послідовну роботу органів державної влади, створення

інституцій, розробку нормативно-правових актів, задіяння правових, організаційних, економічних, соціально-психологічних механізмів публічного управління. Системна робота органів державної влади починаючи з 2023 року підтверджена чисельними нормативно-правовими актами, саме тому у 2026 році ми стали свідками і учасниками подій, які реально формують систему охорони психічного здоров’я, визначення її інституцій і суб’єктів, побудови міжсекторальної взаємодії між суб’єктами і формування системи на всіх рівнях державного управління. Саме системна і послідовна робота стає запорукою сталого розвитку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання системи охорони психічного (ментального) здоров’я продовжують бути актуальними в колі наукової спільноти. Дослідженням системи охорони психічного здоров’я в Україні займаються Т. Р. Браніцька [1], Н. О. Марута, Г. М. Кожина, Л. М. Карамушка, В. А. Боровець,

Т. В. Семигіна, Н. В. Левченко, В. П. Ісаченко, І. А. Сердюк [2], О. Р.Ткачишина [3] вони фокусуються на реформуванні системи охорони психічного здоров'я, психосоціальної підтримці, інтеграції соціальних послуг. Окремі дисертаційні дослідження також підтверджують необхідність управлінського підходу до проблеми ментального здоров'я. Так, у роботі І. А. Сердюк підкреслено, що інформаційний простір і соціально-психологічні загрози впливають на ментальне здоров'я суспільства, що потребує розробки цілісних механізмів державного реагування на ці виклики. Автор наголошує на тому, що збалансований розвиток психічного, соціально-психологічного та духовного здоров'я є важливою передумовою формування безпечного суспільного середовища. [2]. Проблеми ментального здоров'я аналізує Ткачишина О. Р., PhD: «Ментальне здоров'я нації – є одним з найцінніших скарбів будь-якої країни, адже воно впливає на повноцінне функціонування суспільства, його розвиток загалом. Від ментального здоров'я залежать адаптаційні можливості пристосування до соціальних змін, обставин, здатність людини до конструктивної поведінки та набуття нового досвіду в нових умовах соціально-психологічної реальності, виконання нею соціальних функцій та ролей, реалізація, професійний розвиток та вдосконалення тощо» [3]. Н. В. Левченко, В. П. Ісаченко в своїй статті відмічають роль державної політики у сфері соціального захисту та важливість професійного розвитку соціальних працівників. Водночас аналіз наукових джерел показує, що залишаються недостатньо розробленими питання поширення системи охорони психічного здоров'я на всі рівні державного управління, не висвітлені засади і принципи роботи нових інституцій цієї сфери. Також не достатньо представлені в наукових дослідженнях питання психосоціальної підтримки широких верств населення, не достатньо висвітлені питання впровадження супервізії як системного психосоціального механізму управління професійними ризиками в умовах тривалого воєнного стану, що й зумовлює наукову новизну цього дослідження.

Метою статті є аналіз впливу війни на стан психічного здоров'я населення та дослідження послідовності дій органів державного управління щодо побудови системи охорони психічного здоров'я в Україні в сучасних умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Дані міжнародних і національних досліджень засвідчують різке погіршення стану психічного здоров'я населення, зростання рівня психологічного дистресу,

поширення тривожних і депресивних розладів, а також потреби у довгостроковій психосоціальної підтримці населення. Про це підтверджували закордонні фахівці з психічного здоров'я ще наприкінці 2022 року: «Війна мала руйнівний вплив на здоров'я та благополуччя української нації та призвела до швидкої ескалації кризи психічного здоров'я». [4]. Високий рівень стресу відзначають 83 % українців, і 78 % прямо пов'язують його з повномасштабною війною. [5]. Подібні результати подає Gradus Research, де війна визначена головним джерелом психологічної напруги для 72 % респондентів у 2024 році. [6]. На рівні державної аналітики Національний інститут стратегічних досліджень фіксує різке зростання поширеності психічних розладів, зокрема посттравматичний стресовий розлад, кількість випадків якого у 2023 році збільшилася вчетверо порівняно з 2021 роком. [7]. У всіх дослідженнях війна залишається основним фактором погіршення психічного здоров'я.

У контексті державної політики психічне здоров'я розглядається як складова національної безпеки та соціальної стійкості. Це підтверджують і міжнародні огляди, у яких наголошується на необхідності модернізації української системи психічного здоров'я відповідно до сучасних стандартів прав людини, інституційної відкритості та доказової практики. Зокрема, The Lancet Psychiatry Commission підкреслює значущість реформування системи на основі принципів децентралізації, мультисекторальності та інтегрованих сервісів, що передбачає активну участь держави у стратегічному плануванні, фінансуванні та організації допомоги. [8].

Як відповідь на масштабні виклики, пов'язані з ментальним здоров'ям населення, в 2023 році за ініціативою першої леді Олени Зеленської було розроблено Всеукраїнську програму ментального здоров'я «Ти як?» (далі – Програма «Ти як?»), яка спрямована на розбудову якісної системи надання послуг у сфері психосоціальної підтримки та розвитку культури піклування про ментальне здоров'я. [9]. Програма «Ти як?» інтегрувала дії уряду і центральних органів виконавчої влади: Міністерства охорони здоров'я, Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, Міністерства оборони, Міністерства у справах ветеранів, Міністерства освіти і науки, Міністерства молоді та спорту, Міністерства культури та інформаційної політики у єдиний ланцюг взаємодії. Також до розробки заходів з подолання кризи психічного здоров'я уряд активно залучив міжнародні громадські організації, партнерів: BOO3, USAID, UNICEF,

Міжнародну організацію з міграції, Міжнародний медичний корпус, Світовий банк, Лікарі без кордонів, ПРООН.

З метою швидкого та ефективного розроблення та впровадження Програми «Ти як?», забезпечення системного підходу до організації та координації заходів з виконання Програми «Ти як?» Постановою Кабінету Міністрів України № 301 від 30 березня 2023 року створено Координаційний центр з психічного здоров'я (далі – КЦПЗ) [10], який є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, що утворюється для забезпечення узгодження дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій з питань підготовки і проведення заходів загальнодержавного значення. КЦПЗ і в цей час продовжує розробку нормативно-правових актів і документів щодо системного впровадження публічного управління в системі охорони психічного здоров'я.

Заходи Програми «Ти як?» було розгорнуто в громадах, де органами влади були створені і активно працюють центри життєстійкості, як простори взаємодії, діалогу, відновлення. Тобто дія Програми «Ти як?» охопила всі рівні державного управління. Протягом 2023–2025 років центри життєстійкості були відкриті в Києві, Тернополі, Львові, Хмельницькому, Одесі, Полтаві та інших містах України, в центрі уваги яких стала увага до найвразливіших категорій населення: внутрішньопереселених осіб, людей з інвалідністю, сімей загиблих і пропавших без вісті, літніх людей, ветеранів тощо. Одним із перших у квітні 2023 року Київською міською державною адміністрацією було відкрито Центр стресостійкості Києва, який з перших днів став опікуватись організаціями і людьми, що забезпечують життєдіяльність міста Києва. [11]. На всіх рівнях було привернуто увагу до фахівців соціальної сфери, людей, які працюють з людьми, є першою лінією взаємодії з тими, хто потребує уваги і відновлення.

Вся ця діяльність передувала розробці і прийняттю Закону України № 4223-IX «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (Далі – Закон), який набув чинності 8 лютого 2025 року, введений в дію з 7 лютого 2026 року. [12]. Таким чином, система охорони психічного здоров'я визначена як стратегічний об'єкт публічного управління і ключовою складовою державної політики.

Закон передбачає мультидисциплінарний підхід до вирішення питань у сфері психічного

здоров'я, тобто психічне здоров'я перестає бути лише медичною галуззю і стає системою, що охоплює соціальний захист, освіту, безпеку тощо.

Законом визначаються суб'єкти системи охорони психічного здоров'я, які мають забезпечувати організацію надання допомоги у сфері психічного здоров'я або сприяють їй, це не тільки центральні органи виконавчої влади, але й регіональні органи влади, органи місцевого самоврядування. Також до суб'єктів охорони психічного здоров'я віднесені у тому числі саморегульовані організації у сфері психічного здоров'я та громадські об'єднання надавачів послуг у сфері психічного здоров'я, фахівці у сфері психічного здоров'я.

Закон інтегрує ментальне здоров'я в усі сфери життя та зобов'язує роботодавців впроваджувати програми психосоціальної підтримки. Законом запроваджується робота саморегульованих організацій, запроваджується сертифікація психологів, психотерапевтів та інших спеціалістів, а також створюється Єдиний реєстр фахівців з психічного здоров'я, що гарантує використання в роботі з людьми лише науково обґрунтованих методів. Визначені чіткі види послуг: психосоціальна допомога, психологічна допомога, психотерапія, психологічна реабілітація та психіатрична допомога.

З урахуванням погіршення стану психічного здоров'я населення саме психосоціальна допомога націлена на сприяння адаптації та відновленню, розвиток навичок саморегуляції та подолання стресу широким верствам населення. Психосоціальна допомога посідає важливе місце в системі охорони психічного здоров'я, оскільки спрямована на комплексне вирішення проблем особи, що перебуває у складних життєвих обставинах. Її надання ґрунтується на поєднанні психологічних, соціальних, поведінкових та середовищних підходів, що забезпечує цілісне бачення стану людини й визначення найефективніших інструментів підтримки.

Відповідно до сучасних нормативно-правових актів та професійних стандартів психосоціальна допомога передбачає виконання низки взаємопов'язаних завдань, а саме: аналіз психологічних, соціальних, семейних, середовищних факторів, що призводять до погіршення ментального здоров'я; надання емоційної підтримки; зниження тривоги і стресових реакцій; відновлення щоденних функцій і соціальних зв'язків; формування відчуття безпеки і довіри; вирішення конфліктів; розвиток професійних навичок в часи невизначеності і трансформацій. Одним із інструментів вирішення цих питань є супервізія,

як групова, так і індивідуальна, практика якої підтверджує ефективність і результативність її застосування.

Вперше в Законі визначено поняття супервізії: «Супервізія – професійна підтримка фахівців у сфері психічного здоров'я, спрямована на подолання професійних труднощів, аналіз та усунення недоліків їх роботи, вдосконалення її організації, стимулювання мотивації до професійного розвитку, забезпечення дотримання ними етичних норм та стандартів надання послуг у сфері психічного здоров'я, запобігання виникненню професійного вигорання, забезпечення емоційної підтримки». Саме інструменти супервізії можуть сприяти ефективності психосоціальної допомоги і стати базовими у роботі з фахівцями соціономічних професій.

На виконання вимог Закону Постановою КМУ від 4 березня 2026 року № 288 [13] було затверджено наступні нормативні документи, які підтверджують системну роботу органів державної влади у напрямку охорони психічного здоров'я:

- Порядок сертифікації фахівців у сфері психічного здоров'я;
- Порядок безперервного професійного розвитку фахівців у сфері психічного здоров'я;
- Перелік професій фахівців у сфері психічного здоров'я.

Ці нормативні документи підкреслюють не тільки послідовність дій органів державної влади щодо формування системи охорони психічного здоров'я, но і визначають перелік професій фахівців у сфері психічного здоров'я, а також формують вимоги до їх сертифікації і контролю безперервного професійного розвитку в рамках саморегульованих організацій тощо. Також передбачено, що супервізія є обов'язковим компонентом підготовки і професійного розвитку психологів і психотерапевтів, ефективним інструментом для фахівців з психічного здоров'я в медичній, соціальній і освітній сферах. Передбачено впровадження супервізії для фахівців соціономічної сфери, тобто для спеціалістів, які безпосередньо працюють з людьми.

Психічне здоров'я сучасного суспільства дедалі більше визнається не лише медичною, а й суспільною, соціальною та політико-адміністративною категорією. Воно визначає рівень соціальної стабільності, економічної продуктивності та здатність держави забезпечити сталий розвиток.

Формування державної політики у сфері охорони психічного здоров'я ґрунтується на міжвідомчій взаємодії: охорона здоров'я, соціальний захист, освіта, безпекові структури та місцеве

самоврядування повинні діяти узгоджено. Саме міжсекторальність виступає ключовим чинником ефективності управління, особливо в умовах тривалих кризових подій, які стались в Україні. Міжнародні керівництва ВООЗ та IASC наголошують, що державна політика має передбачати запровадження багаторівневих інтервенцій, розвиток послуг у громаді та зміцнення кадрового потенціалу, що дає змогу забезпечити стійкість системи у коротко- та довгостроковій перспективі [14].

Таким чином, система охорони психічного здоров'я постає як комплексний об'єкт публічної політики, що поєднує медичний, соціальний, економічний та безпековий виміри. Держава виступає центральним суб'єктом формування та реалізації політики у цій сфері, забезпечуючи стратегічне бачення, нормативне підґрунтя, інституційну координацію та фінансові ресурси.

Висновки і перспективи подальших досліджень. В умовах воєнного часу в Україні саме формування системи охорони психічного здоров'я населення стає однією із найважливіших завдань органів державної влади, а ефективність державного управління системою охорони психічного здоров'я визначатиме здатність українського суспільства до відновлення, стійкості та сталого розвитку. Тому проблема пошуку шляхів покращення ментального здоров'я, інструментів психосоціальної підтримки потребують подальшого дослідження задля подолання наслідків стресових ситуацій і ментального виснаження.

Список літератури:

1. Браніцька Т., Жаровська О., Пташник Н., Новицька Т. Стаття «Медіація, відновний підхід та супервізія як соціально-психологічні механізми управління в запобіганні професійному вигоранні фахівців соціономічних професій». *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2026. Вип. 9. DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2026-1.03>
2. Сердюк І. А. Дисертація «Організаційні засади публічного управління інформаційною безпекою суспільства в умовах загроз ментальному здоров'ю». МАУП. 2023. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/dis/serdyuk/serdyuk-disertaciya.pdf>
3. Ткачишина О. Р. Стаття «Проблеми ментального здоров'я в Україні: психологічний аналіз». URL: <https://habitus.od.ua/journals/2023/53-2023/35.pdf>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.53.35>
4. Гото Р., Герреро А., Сперанца М., Фунг Д., Пол К., Скокаускас Н. Війна – це надзвичайна ситуація у сфері охорони здоров'я. *Lancet*. 2022. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(22\)00479-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(22)00479-2).

5. Луганський обласний центр контролю та профілактики хвороб. (2025, May 12). Про стан ментального здоров'я українців. URL: <https://lg.cdc.gov.ua/article/pro-stan-mentalnogo-zdorov-ya-ukrayintsiv/>

6. Gradus Research. (2024, March). Психічне здоров'я та ставлення українців до психологічної допомоги під час війни. URL: <https://gradus.app/uk/open-reports/mental-health-and-attitudes-ukrainians-towards-psychological-assistance-during-war/>

7. Національний інститут стратегічних досліджень. (2025, March 19). Поліпшення психологічного стану населення в умовах довготривалої війни. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/polipshennya-psykholohichnoho-stanu-naselennya-v-umovakh>

8. Комісія з психіатрії журналу «Ланцет» з питань психічного здоров'я в Україні. Пінчук, Ірина та ін. «Ланцет Психіатрія», том 11, випуск 11, 910–933, листопад 2024. URL: [https://www.thelancet.com/journals/lanpsy/article/PIIS2215-0366\(24\)00241-4/abstract](https://www.thelancet.com/journals/lanpsy/article/PIIS2215-0366(24)00241-4/abstract)

9. Сайт «Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?»». URL: <https://howareu.com/pro-programu>

10. Постанова КМУ № 301 від 30.03.2023 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-utvorennia-koordinatsiinoho-tsentru-z-psykhichnoho-t300323>

11. Сторінка Центру стресостійкості Києва в Facebook : URL: <https://www.facebook.com/psychological.assistance.kyiv>

12. Закон України № 4223-IX «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні»: URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Л11628A?an=2>

13. Постанова КМУ від 4 березня 2026 року № 288 «Питання сертифікації та безперервного професійного розвитку фахівців у сфері психічного здоров'я»: URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/rytannia-sertyfikatsii-ta-bezperervnoho-profesiinoho-rozvytku-fakhivtsiv-u-s288040326>

14. Збірник ВООЗ «Керівництва та інструменти у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, а також удосконалення систем охорони психічного здоров'я та послуг». 2023. URL: https://whocares-pss.info/wp-content/uploads/2025/01/WHO-2023-Guidelines-and-tools-for-strengthening-MHPSS-response-and-improving-MH-care-services-by-the-IASC-and-WHO_in-ukr.pdf

References:

1. Branitska, T., Zharovska, O., Ptashnyk, N., & Novytska, T. (2026). Mediatsiia, vidnovnyi pidkhid ta superviziia yak sotsialno-psykholohichni mekhanizmy upravlinnia v zapobihanni profesiinomu vyhoranniu fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [Mediation, restorative approach and supervision as socio-psychological management mechanisms in preventing professional burnout of socionomic professionals]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezperervnoi osvity. Serii: Pedahohika. Psykholohiia*, (9). <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2026-1.03> [in Ukrainian].

2. Serdiuk, I. A. (2023). Orhanizatsiini zasady publichnoho upravlinnia informatsiinoiu bezpekoiu suspilstva v umovakh zahroz mentalnomu zdoroviu [Organizational principles of public administration of information security of society under threats to mental health] (Doctoral dissertation, MAUP). Retrieved from: <https://maup.com.ua/assets/files/dis/serdyuk/serdyuk-disertaciya.pdf> [in Ukrainian].

3. Tkachyshyna, O. R. (2023). Problemy mentalnoho zdorovia v Ukraini: psykholohichni analiz [Mental health problems in Ukraine: Psychological analysis]. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.53.35> [in Ukrainian].

4. Goto, R., Guerrero, A., Speranza, M., Fung, D., Paul, K., & Skokauskas, N. (2022). War is a public health emergency. *The Lancet*. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(22\)00479-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(22)00479-2)

5. Luhanskyi oblasnyi tsentr kontroliu ta profilaktyky khvorob. (2025, May 12). Pro stan mentalnoho zdorovia ukraintsiv [On the state of mental health of Ukrainians]. Retrieved from: <https://lg.cdc.gov.ua/article/pro-stan-mentalnogo-zdorov-ya-ukrayintsiv/> [in Ukrainian].

6. Gradus Research. (2024, March). Psykhične zdorovia ta stavlennia ukraintsiv do psykholohichnoi dopomohy pid chas viiny [Mental health and attitudes of Ukrainians toward psychological assistance during the war]. Retrieved from: <https://gradus.app/uk/open-reports/mental-health-and-attitudes-ukrainians-towards-psychological-assistance-during-war/> [in Ukrainian].

7. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. (2025, March 19). Polipshennia psykholohichnoho stanu naselennia v umovakh dovhotryvaloi viiny [Improving the psychological condition of the population during a prolonged war]. Retrieved from: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/polipshennya-psykholohichnoho-stanu-naselennya-v-umovakh> [in Ukrainian].

8. Pinchuk, I., et al. (2024, November). Komisii z psykhiiatrii zhurnalu “Lancet” z pytan psykhiiatrychnoho zdorovia v Ukraini [The Lancet Psychiatry Commission on mental health in Ukraine]. *The Lancet Psychiatry*, 11 (11), 910–933. Retrieved from: [https://www.thelancet.com/journals/lanpsy/article/PIIS2215-0366\(24\)00241-4/abstract](https://www.thelancet.com/journals/lanpsy/article/PIIS2215-0366(24)00241-4/abstract) [in Ukrainian].

9. Vseukrainska prohrama mentalnoho zdorovia “Ty yak?» (n.d.). Pro programu [About Retrieved from: <https://howareu.com/pro-programu> t the program]. [in Ukrainian].

10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023, March 30). Postanova № 301 “Pro utvorennia koordinatsiinoho tsentru z psykhichnoho zdorovia” [Resolution No. 301 “On the establishment of the Coordination Center for Mental Health”]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-utvorennia-koordinatsiinoho-tsentru-z-psykhichnoho-t300323> [in Ukrainian].

11. Tsentr stresostiikosti Kyieva. (n.d.). Facebook page. Retrieved from: <https://www.facebook.com/psychological.assistance.kyiv>

12. Verkhovna Rada Ukrainy. (2024). Zakon Ukrainy № 4223-IX “Pro systemu okhorony psykhychnoho zdorovia v Ukraini” [Law of Ukraine No. 4223-IX “On the mental health care system in Ukraine”]. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/JI11628A?an=2> [in Ukrainian].

13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2026, March 4). Postanova № 288 “Pytannia sertyfikatsii ta bezperervnoho profesiinoho rozvytku fakhivtsiv u sferi psykhychnoho zdorovia” [Resolution No. 288 “Certification and continuous professional development of mental health professionals”]. Retrieved from:

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pytannia-sertyfikatsii-ta-bezperervnoho-profesiinoho-rozvytku-fakhivtsiv-u-s288040326> [in Ukrainian].

14. World Health Organization. (2023). Kerivnytstva ta instrumenty u sferi psykhychnoho zdorovia ta psykhosotsialnoi pidtrymky [Guidelines and tools for mental health and psychosocial support]. Retrieved from: https://whocares-pss.info/wp-content/uploads/2025/01/WHO-2023-Guidelines-and-tools-for-strengthening-MHPSS-response-and-improving-MH-care-services-by-the-IASC-and-WHO_in-ukr.pdf [in Ukrainian].

Т. А. Новицька, Т. Р. Браніцька

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 14.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026